

Slutrapport angående statsbidrag för drogförebyggande arbete

Tyresö Kommun har ansökt och fått bidrag för fortsatt stöd för det drogförebyggande arbetet i kommunen.

1. Projektnamn och kommun

Namn: Tyresö Kommun mot droger

Kommun: Tyresö Kommun

2. Hur har resurserna använts? Beskrivning av projektaktivitet

Det drogförebyggande arbetet är sedan många år integrerat med det brottsförebyggande arbetet Tyresö Kommun. Under januari 2010 påbörjades diskussionerna kring hur vi kan bli bättre på att arbeta förebyggande kring främst tobak och narkotika. Dessutom pågår ett större samarbete under 2010-2012 mellan Tyresö, Nacka och Värmdö kommuner samt med polisen kring att minska andelen unga som uppger att de testat narkotika. Det finns en tydlig koppling mellan tobak- och narkotikaanvändande och därför läggs i Tyresö även mycket kraft på att arbeta tobaksförebyggande.

Tyresö beviljades medel för insatser inom följande områden:

- Projekttävling för unga mot tobak
- Kompetensutveckling för personal kring tidiga tecken på missbruk
- Implementering av ÖPP¹
- Utveckling av skolmaterial kring ANDT-frågor²
- Implementering av drogaspekterna i trafiksäkerhetsarbetet

Insatser under projektiden

➤ Projekttävling för unga mot tobak

Brotts- och drogförebyggande samordnaren, folkhälsoplaneraren och alkohol-handläggaren arbetade tillsammans fram ett koncept för skolorna (år 6-9 samt gymnasiet) för att locka elever och lärare att arbeta aktivt med tobaksfrågan. En tävling för skolor och fritid initierades med start i september 2010 och hade final mars 2011. Tävlingen var tänkt som ett stöd och morot i den förebyggande undervisningen. Tävlingen marknadsfördes på skolor, fritidsgårdar mm och en hemsida gjordes för

¹ Örebro Preventionsprogram, information kring främst alkohol till föräldrar i samband med ordinarie föräldramöten i år 7-9 samt år 1 på gymnasiet.

² Alkohol, Narkotika, Dopning och Tobaksfrågor. Förkortning som används från regeringsnivå.

ändamålet. Dock fick vi inte in ett endaste tävlingsbidrag. Vi kunde konstatera att det här inte var något som passade i Tyresö och kommer därför inte att göra om försöket.

➤ **Kompetensutveckling för personal kring tidiga tecken på missbruk**

Personal på skolorna har erbjudits utbildning i "tidiga tecken" på narkotikabruk den 20 augusti 2010. Cirka 80 personer deltog. Förutom föreläsning fick de med sig handböcker kring olika droger. Målet med föreläsningen var att vi ska bli bättre på att hitta ungdomarna så tidigt som möjligt.

Förändring: En kompletterande insats har satt igång vilket innebär att vi börjat utbilda vaktmästeri och städpersonal på skolor för att de ska bli bättre på att "slå larm" när de ser spår av eller pågående drogbruk i och kring skolan. Utbildningen kommer att fortsätta på skolor (inplanerat: gymnasiet aug 2011) under ht 2011.

➤ **Implementering av ÖPP**

ÖPP har vi haft i samband med föräldramöten i år 7-9 samt år 1 på gymnasiet. Det innebär att vi träffat nästan 2000 föräldrar i samband med skolstarten. På gymnasiet kör vi en lokal variant av denna information. I samband med informationen på dessa föräldramöten lyftes frågan kring tobak och kopplingen till narkotika. I år har vi för första gången, efter önskemål från skolorna, tagit fram små kort med en sammanfattning av ÖPP-informationen på ena sidan och telefonnummer som är bra och ha som tonårsförälder på baksidan. Den 30 november 2010 hade vi uppföljnings/utvecklingsmöte för alla ÖPP-utbildade i kommunen samt en utbildning av nya ÖPP-informatörer i juni 2010.

En annan viktig del i detta arbete är de gratis föreläsningar/temakvällar, som vi terminsvis lanserar ett program för. Föreläsningsserierna har blivit mer populära och program för vt 2010, ht 2010 samt vt 2011 bifogas. Med hjälp av Länsstyrelsens medel bjöds önskade (och dyrare) föreläsare in. Föreläsningarna/temakvällarna riktar sig till både boende i kommunen och personal.

➤ **Utveckling av skolmaterial kring ANDT-frågor**

Sedan tidigare finns även sidor på kommunens intranät med färdiga arbetsmaterial, övningar mm för mentorer i undervisningen. Dessa sidor uppdateras kontinuerligt och marknadsförs ut mot skolorna. Nu är utbudet av arbetsmaterialet där mycket stort. Varje månad skolorna ett informationsblad där de senaste nyheterna på intranätet inom det här området marknadsförs. Sidorna är idag kända bland personalen.

Arbetsmaterialet ska ligga till grund för aktiviteter som skolan, så att hela klasser eller grupper av elever, aktivt deltar i arbetet. Eleverna ska själva få en möjlighet att söka fakta och att förändra inställning till exempel tobak och narkotika.

Material har även handfast spridits till skolorna (främst år 6-9 samt gymnasiet) för att uppmuntra till insatser på skolan (genom beställningar bl a från FII och Trafikverket). Målet är att det ska vara lätt att arbeta förebyggande på skolan.

➤ **Implementering av drogaspekterna i trafiksäkerhetsarbetet**

Sedan fyra år genomförs en stor Trafiksäkerhetsdag i kommunen i samverkan med främst gymnasieskolan, närpolisen, brandkåren, frivilligkrafter och centrumledningen i Tyresö. Under dagen ligger fokus på trafiksäkerhet där även droger i trafiken är ett stort tema. Varje år inträffar exempelvis mopedolyckor med ungdomar där alkohol varit den bidragande orsaken till olyckan. Under 2010 satsade vi ännu mer för att locka fler unga att besöka dagen och därmed påverka varandra. Därför har gymnasieelever fått ta över ännu mer arbetsuppgifter kring arrangemanget. Eleverna fick exempelvis ta hand om tipspromenad, besiktning av mopeder och information under dagen. Ett 70-

tal elever på gymnasiet deltog i arbetet aktivt under dagen och alla som deltog fick ett intyg efter avslutat arbete att lägga i sin CV. Resultatet av dagen blev lyckat och vi hade cirka 24 000 besökare varv många var barn och ungdomar. Nu pågår planering och förberedelser för Trafiksäkerhetsdagen 2011 som kommer att äga rum den 7 maj.

Övriga aktiviteter under projektperioden:

➤ Tyresö, Nacka, Värmdö kommuner och polisen träffas bland annat genom polismästarens chefssamråd. För 2010-2012 har rådet beslutat att vi ska fokusera på arbete gemensamt kring ungdomar och narkotika samt att vi ska fokusera på kontinuerliga kartläggningar för att se vad vårt arbete har för effekt. Punkterna ovan är kopplade till dessa beslut och en samverkan mellan kommunerna och polisen. Kartläggning har genomförts tre gånger hittills i Tyresö och som bland annat har visat på brister som inneburit att arbete initierats för att öka kompetens bland skolsköterskor och för ökat stöd för personal i socialtjänsten.

Förändring: Projektid förlängd (med ett år till 2012) samt extra arbete kring skolsköterskor och socialtjänsten.

➤ Varje år genomför vi en lokal drogenkät bland elever i år 6, 9 och 2 på gymnasiet. Enkäten genomförs under mars i år 6 och 9 och i november för år 2 på gymnasiet.

Resultatet i den senaste mätningen visar att alkohol och narkotikanvändandet minskar klart i år 6 och 9 men att det ökar i år 2 på gymnasiet. Resultaten presenteras i rapportform på www.tyreso.se/drogenkat

Resultatet ligger bland annat till grund för det intensifierade arbetet kring tobak-narkotika och vi håller på att arbeta fram nya rutiner kring hur vi ska bli bättre på att använda och presentera resultaten både i skolmiljö med elever, för föräldrar och personal. Frågorna i enkäten utvecklas också år från år för att bättre fånga upp de aktuella frågeställningarna och problemen. Så har även skett i under 2010-11.

➤ *Trygg och säker skola* var från början ett projekt i samverkan mellan polisen och Nacka, Värmdö och Tyresö kommuner. Miljön i skolor kartlades för att få bukt med brott och kränkningar. Arbetet har fortsatt och under augusti 2009 anställdes en gemensam projektledare på 50%, under ett år, för att försöka hitta en certifieringsmall för Trygg och säker skola. Arbetet har genomförts i utvalda pilotskolor. Under 2010 var det tänkt att en certifieringsmodell ska bli klar och kunna användas i de tre kommunerna.

Förändring: Projektet är förlängt och är tänkt att avslutas med en konferens samt certifiering av minst en skola under 2011. Avslutet är planerat till hösten 2011.

➤ Stoppa langning kampanj har genomförts även under 2010 i samband med så kallade klassiska ungdomshelger. Kommunen och närpolisen deltar alltid. Allmänheten är också inbjuden att delta i arbetet, vilket några entusiaster brukar hörsamma.

➤ Under året har hemsidan använts för att få ut aktuell information. På www.tyreso.se/brottsforebyggande och www.tyreso.se/drogforebyggande har stor vikt lagts vid att ha sidan uppdaterad, lättöverskådlig och väl känd. Hemsidan har haft ett ökat antal besökare och inför julen (och alla festligheter) så skapades en digital adventskalender där vi presenterar goda råd varje dag fram till jul – på rim. Ett annorlunda och kul sätt att locka till sig nya läsare. Adventskalendern tog även upp frågor som langning (alkohol/tobak), föräldravandringar med mera.

Ekonomi

Vi sökte och fick totalt **134 000 sek.** Medlen har i princip förbrukats enligt ansökan. För fullständig ekonomisk rapport, se separat dokument.

3. Har målen med projektet uppnåtts hittills?

Tidsplanen har följts enligt ursprunglig plan som angavs i ansökan. De största förändringarna har varit att vi gjort **mer** än vad vi planerat ursprungligen (se "förändring" ovan).

- Projekttävlingen blev ett misslyckande då intresse inte fanns i skolorna. Därmed uppnådde vi inte målet med den här insatsen.
- Fler personalgrupper knutna till skolan har utbildats för att vi ska bli bättre på att upptäcka och stoppa drogbruk bland kommunens unga. Vi hade inte planerat in utbildning av vaktmästeri och städpersonal men ser klara vinster med detta samt att den personalen har visat sig vara mycket entusiastisk och sitter på enorm kunskap. Utbildningen är uppskattad och vi har funnit en form för att detta ska kunna fortsätta även efter projektiden.
- Satsningen mot narkotika har förlängts, vilket främst beror på Stockholmsenkäten (vilket vi inte använder oss av men Nacka och Värmdö gör) och behovet av att använda oss av dessa mätningar. Kort sagt blev projektperioden förlängd med ett år vilket också ger oss en möjlighet att kunna följa upp resultat på ett bättre sätt. För Tyresös del ser det ut som om vi är på väg åt rätt håll med år 6 och 9 men att vi har mer att arbeta på när det gäller gymnasieeleverna. I skrivandets stund är inte resultat för drogenkäten 2011 i år 6 och 9 slutredovisade men narkotikaanvändandet har klart minskat dessa åldersgrupper!
- De kontinuerliga kartläggningarna har resulterat i diskussioner och uppdragande av behov hos både skolsköterskor och socialtjänsten kring ungdomar och narkotika. Arbeten har påbörjats vid sidan av för att lösa dessa problem. Detta kommer troligen att bli mycket positivt på sikt men var inte något som vi räknat med vid projektets start som skulle kunna uppstå.
- *Trygg och säker skola*-arbetet och den certifieringsprocess som pågår har också fått en förlängd projektperiod. Avslutas hösten 2011 och i samband med detta kommer beslut fattas på chefsnivå angående eventuell fortsättning och hur den i så fall kommer att se ut.

4. Resultatredovisning

Se ovan. Framförallt har vi som sagt fått göra om och ibland förlängt vissa projektperioder. I det stora hela har det dock flutit på som planerat.

Dataredovisning

Vår främsta måttstock är drogenkäterna som genomförs årligen i år 6, 9 och år 2 på gymnasiet. Resultaten hittills visar på en ökning i droganvändandet (främst narkotika) på gymnasiet, om än att vi inte ligger lika högt som många av grannkommunerna. I år 6 och 9 verkar vi dock ha lyckats bättre där narkotikaanvändandet minskar klart. Fullständiga resultat redovisas på www.tyreso.se/drogenkat (resultat från mätningen i mars 2011 presenteras där i maj).

I och med utbildning av personal i tidiga tecken (såväl lärare som annan personal) har också samtal om observationer/oro från skolor ökat. Det gör att vi kan reagera på ett tidigare stadium.

Positivt

Vi har fått med oss grupper som vi inte räknat med i det drogforebyggande arbetet som exempelvis vaktmästeri och städpersonal. En positiv sideeffekt av detta är att det har kommit in mer information från skolor om var elever är och ägnar sig åt för olika aktiviteter! Upptäcktsrisk har också ökat.

Den kontinuerliga kartläggningen har inneburit förändringar inom olika organisationer. Skolsköterskorna har börjat se över hur man arbetar förebyggande i skolhälsovården. Det finns idag ett glapp som vi med hjälp av andra aktörer ska försöka överbrygga. Socialtjänsten har en brist i att inte kunna blicka tillbaka och göra analyser av ärenden bakåt i tid. Tankesmedja pågår för att försöka finna en lösning på det här.

Negativt

Projekttävlingen blev ett misslyckande då vi inte fick in ett enda förslag trots idogt arbete och marknadsföring. Vi kommer inte att göra om detta upplägg. Vi blev dock en erfarenhet rikare skulle man kunna säga!

Som det ser ut nu har vi hittills inte lyckats få ner andelen unga som uppger att de testat narkotika på gymnasiet. Däremot har vi en klar minskning i år 6 och 9. Rapport presenteras under maj 2011 på www.tyreso.se/drogenkat

Vi har också hittat "problem" längs resans gång som i och för sig inneburit extraarbete men som vi på sikt tror kommer att innebära något positivt för slutresultatet. Bland annat rör detta skolsköterskor samt utbildning av vaktmästeri och städpersonal.

Problem/hinder

Främsta hinder/problem stötte vi på när det gällde projekttävlingen. Vi har beslutat oss för att inte göra om satsningen, om inte skolor själva tar initiativet. Sedan tidigare vet vi att vissa satsningar "kommer fel i tid" och det kan var god idé att vänta. Det vi i så fall har med oss är ett koncept, tank och upplägg som ligger vilande och som vi kan blåsa liv i än en gång!

Angående skolcertifieringen så är det ett stort projekt som omfattar tre kommuner och polismyndigheten. Det har dragit ut på tiden men slutrapport, konferens samt möte på chefsnivå angående framtiden kommer att äga rum under 2011.

5. Projektets fortlevnad

Alla insatser som initierats under projektet ska integreras i ordinarie verksamhet, förutom projekttävlingen (som får vila tills vidare). Det har målet varit hela tiden.

Alla projekt är dock ännu inte i mål, detta gäller skolcertifieringen.

Linda Wikman

BRÅ-samordnare

Tel 08 578 29 477, Mobil 0704 88 94 77

linda.wikman@tyreso.se